

Az okoseszközök és a beszédfejlődés összefüggései

Az elmúlt lassan 40 évben az informatika és ezzel párhuzamosan az infokommunikáció is rohamosan fejlődött. Ennek egyik súlyos következményeként említhetjük meg a verbális (szóbeli) beszéd jelentőségének háttérbe szorulását.

A verbális kommunikáció előnyei:

- a kisgyermek az édesanyja hangját már a magzati korban megismeri, amikor megszületik biztonságot ad számára, nyugtató hatással van rá
- a verbális beszédet szemkontaktussal kísérve a gyermek jól megfigyelheti az ajakmozgást, mely első körben a megfelelő hangadás, aztán az echolálás, majd a szavak tanulásának alapköve lesz
- az aktív befogadáshoz szükséges a kétirányú kommunikáció, azonnali visszajelzést kap a gyermek az általa kifejezett hangadásra
- a verbális kommunikáció közben a metakommunikáció is megjelenik, a különböző nonverbális jelek (hangszín, testbeszéd) is segítenek a megértésben, a szavak helyes értelmezésében
- az érzelmek kifejezése is a szóbeli kommunikációban valósulhat meg:
 - megerősítheti a kötődést és a bizalmat
 - konfliktuskezelésre is a legalkalmasabb
 - stresszes helyzetekben a kibeszélésre ad lehetőséget
- a kognitív területek megfelelő fejlődésében is nagy szerepe van a verbális kommunikációnak:
 - a strukturált, logikus gondolkodás kialakításában (összefüggések felismerése)
 - formálja az identitást (kialakul saját vélemény bizonyos dolgokról)
 - nyelvi készségek kialakulnak, kondicionálódnak
 - bővül a szókincs

Kutatásokkal is bizonyították, hogy a képernyőhasználat (mely akár telefon, tablet, televízió) mindenképpen negatív hatással van nemcsak a beszédfejlődésre, hanem a szociális kapcsolatokra, az étkezési szokásokra, a viselkedésre, a figyelem-koncentrációra és más kognitív funkciók fejlődésére is.

A verbális kommunikáció hiányának negatív hatásai, a képernyőhasználat következményei:

- a képernyő erős auditív és vizuális ingerei megakadályozzák, késleltetik az idegrendszer dinamikus fejlődését
- nem alakul ki a képzelőerő, amely a verbális meseolvasás hozadéka

- a helyes artikulációs mozgás sem alakul ki, mivel nincs kölcsönös kommunikáció, csak a mesefigurák „beszédét” látja, amely artikuláció nem tükrözi a helyes kiejtést
- alacsony, szegényes szókincs
- a folyamatos háttérzajban a beszédhang nehezebben érthető, a játékokból hiányzik az elmélyülés
- az idegen nyelvű tartalmak hátráltatják az anyanyelv elsajátítását
- a hagyományos játékok használata kimarad, így nem tud konstruálni, nem érti a különböző szerepeket
- a mozgásfejlődésre (mind a finommotoros mind a nagymozgásos területekre) is kihat, mivel a képernyőidő alatti időszakban kimaradnak a finommotorikát fejlesztő vagy akár a szabadban végezhető mozgásos tevékenységek

Mit tehet a szülő ezeknek a negatív hatásoknak az elkerülése érdekében?

Én is anyuka vagyok 4 lány édesanyja, valamint 2 unoka mamija. Nagyon jól tudom, hogy vannak olyan helyzetek, amikor könnyebb a gyermekünket leültetni egy mese elé, hogy mi is nyugodtan tudjuk végezni a napi teendőinket. De ez nem azt jelenti, hogy ha megtapasztaljuk mennyire könnyebb így a „gyereknevelés”, akkor ezt az utat folytatjuk.

A gyermeket ne azért szüljük, hogy majd felnevelődik valahogy, hanem próbáljunk neki megadni mindent, hogy egészséges, az életben könnyen elboldoguló felnőtt váljon belőle.

A legfontosabb a mértékletesség és a tudatosság az okoseszközök használatát illetően.

A kutatások eredményeit figyelembe véve 2 éves kor alatt egyáltalán ne használja ezeket az eszközöket.

2 éves korig a leporellók, mesekönyvek, mondókáskönyvek nagyon jó alapot biztosítanak a normál beszédfejlődéshez. Mivel gyermekeim már nagyok így ezek az emlékek halványabbak, mint az unokámmal kapcsolatos emlékek. Ezeket a tanácsokat akár saját tapasztalataimmal is alá tudom támasztani. A 2 éves kislány nagyon sok mondókát, éneket tud, de még rövidebb meséket is a könyv alapján szó szerint vissza tud mondani.

Ez bizonyítja számomra, hogy a gyermekek fejlődő idegrendszere ebben a korban annyira fogékony, hogy ezt vétek lenne kihasználatlanul hagyni.

Majd utána már kinyílik a világ és megtapasztalja, hogy vannak a szép, színes mesék a képernyőn, amik mozognak, beszélnek. A kíváncsiság felülkerekedik, így ennek kielégítésére lehet kis lépésekben bevezetni a mesenézést, de azt is olyanokkal, amelyekben a vibráció minimális. A mese nézésénél mindenképpen legyen felügyelet, hogy ha kérdése lenne, azonnal kapjon rá választ.

A későbbiekben is törekedni kell, hogy lehetőleg anyanyelvén nézzen meséket és legyen az aktuális életkornak megfelelő tartalmú, amit megért, fel tud dolgozni.

Gyakran hallom, hogy evés vagy fürdés közben használják a telefont, mert csak így tud nyugton maradni. Ez a lehető legrosszabb megoldás erre a problémára. Még az is jobb ha a háttérben egy nyugtató zene van bekapcsolva, de mindenképpen az ételre, evésre vagy a fürdés élvezetére kell a gyermeket rávezetni, megtanítani. Együnk vele együtt, akár játékosan (pl. ez egy repülő, most beszáll az alagútba, ami a szád....).

A gyermekneveléshez nagy türelemre, kitartásra és következetességre van szükség. Csak akkor válhat belőle, megbecsült, tisztességes felnőtt.

Tudom gyógypedagógusként, hogy egyre több a beilleszkedési, magatartási, tanulási zavarral küzdő gyermek. Ezekben az esetekben tanácsolom a megfelelő szakembert felkeresni, és minél hamarabb elkezdni a számára leghatékonyabb fejlesztő terápiát.

Szerkesztette: Kiss Krisztina

Forrás:

<https://www.athidalo.com/okoseszkozok-es-beszedfejlodes?srsId=AfmBOoogIzbzWYZJY5Jyya906asAK5Jf-cZmMu5P2OwtIBseVFOQQRGz>